

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İstanbul'un silüetinin bozulmasının, tarihinin ve hafızasının yok edilmesinin, Mega projelerle iklim değişikliği çağında kentin su havzalarının, ormanlık alanlarının betonlaştırılmasının, Kuzey Ormanlarında yüzbinlerce ağacın kesilmesinin ve çevre tahribatlarının geri dönülmez boyutlara ulaşmasının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederim.

Filiz Kerestecioğlu

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

Bir kent tarihsel, kültürel ve ekolojik dokusuyla var olur. Kent, barındırdığı insanların, tüm canlıların ortak yaşamlarının vücut bulduğu, olabildiğince karmaşık bir düzlemdir. Bir ortaklaşma, buluşma, kaynaşma, birlikte üretme, birlikte eyleme alanıdır. Tarihten aldığı mirası gelecek kuşaklara taşıyan eşsiz bir canlı organizmadır aynı zamanda. Ona geçici süreliğine konuk olmuş hemşerilerin ve onlar adına kenti yönetme sorumluluğu almış şehreminilerin tüm bu ortak akla ve hafızaya saygı duyması ve bu bilinçle davranması beklenendir. Hele ki bu kent, İstanbul gibi tüm bu özellikleri içinde barındıran, farklılıklarıyla, kültürel ve tarihsel zenginliğiyle var olagelmiş, bilinen tarihiyle 8 bin yaşına gelmiş bir kent ise, O'na karşı sorumluluğumuz birkaç kat daha fazla olmak zorundadır.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı görevini 2004-2017 tarihlerinde, 13 yıldır sürdüren Belediye Başkanı, kısa süre önce görevini terk etmiştir. Ne var ki, 1994 yılından itibaren devam eden Belediyecilik anlayışını devam ettirmesiyle İstanbul büyük bir tahribata uğramıştır. AKP Genel Başkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan da bu hafta yaptığı konuşmada, “(...) İstanbul bu açıdan gerçekten müstesna bir şehirdir. Ama biz bu şehrin kıymetini bilmedik, biz bu şehre ihanet ettik, hala da ihanet ediyoruz, ben de bundan sorumluyum” ifadelerini kullanarak Meslek Odalarının, kent hakkı için mücadele edenlerin İstanbul'la ilgili uyarılarını hükümetin ağzından dile getirmiştir. Fakat Mimarlar Odası'nın da dikkat çektiği gibi, bu açıklamalara karşın, mutlak yapı yasağı olan, yeşil alan ya da kısmi imarı olan yerlerde, merkezi hükümetin kararıyla ve ayrıcalıklı imar izinleriyle, Ataşehir, Fikirtepe, Ümraniye gibi bölgelerine pek çok sayıda yüksek yapı yapılmıştır ve yapılmaya devam etmektedir.

Onlarca bilim insanının katkılarıyla hazırlanan ve İstanbul'un kuzeye doğru genişlemesinin önünce geçmeyi hedefleyen, kentin akciğerleri kuzey ormanları eko-sistemini koruyan, altında bizzat başkan olarak kendi imzanın olduğu 1/100.000'lik İstanbul Çevre Düzeni Planı defalarca ihlal edilmiştir.

İstanbul artık tek bir yanlış projeyi dahi kaldıramaz noktaya gelmiştir. Bu nedenle, yeni yönetimin İstanbul'u yaşanmaz kılan yeni talan ve ekokırım projelerini hayata geçirmesinin önlenmesi için İstanbul'da yaratılan yıkımın araştırılması büyük önem taşımaktadır.

İstanbul'un silüetinin bozulmasının, tarihinin ve hafızasının yok edilmesinin, Mega projelerle iklim değişikliği çağında kentin su havzalarının, ormanlık alanlarının betonlaştırılmasının, Kuzey Ormanlarında yüzbinlerce ağacın kesilmesinin ve çevre tahribatlarının geri dönülmez boyutlara ulaşmasının araştırılması amacıyla Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederim.

GEREKÇE

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının istifası siyasi gündemde yer almaya devam etmektedir. Dünyada 145 ülkeden daha büyük bir kent olan İstanbul, Türkiye nüfusunun da neredeyse %20'sini barındırıyor. İstanbul bu yapısıyla sadece yoğun nüfuslu bir kent değil, Türkiye'de vergi gelirlerinin de %45'ini sağlayan bir devasa üretim merkezidir. İstanbul'un sahip olduğu tarihsel ve kültürel miras ekonomik yapısından da önemlidir. İstanbul'un belediye başkanının istifasını önemli kılan şahsi özellikleri değil İstanbul'un öneminden ileri gelmektedir.

Bu denli önemli bir kentin İBB Başkanı istifa etmiştir ve konu bir oldu bitti anlayışıyla geçirilmekte, İstanbul'a verilen zararın üstü örtülmeye çalışılmaktadır. İstifa sonrası sözü edilen imar değişikliklerine dair kamuoyu, tüm dönemi boyunca yaşandığı gibi yine yeterince bilgi sahibi değildir. Söz konusu değişiklikler inşaat hakkının artırılması, fonksiyon değişikliği, park alanının ticaret alanına çevrilmesi gibi rantla ilgili uygulamaları kapsamaktadır.

Aşağıda detaylı biçimde ifade ettiğimiz projelerin İstanbul'da yarattığı tahribatın araştırılması aynı hataların tekrarlanmaması ve İstanbul'u yeniden yaşanılır bir kent haline gelmesi açısından önem taşımaktadır.

1999 depreminin ardından 'Afet Acil Eylem Planı' çerçevesinden belirlenen toplanma alanları sayısı 493'ten 77'ye düşmüştür. Afet Acil Eylem Planı'nda belirlenen 470 toplanma alanından biri Acıbadem'de bulunan Otosan Fabrikası arazisiydi. 1 Aralık 2006'da itirazlara rağmen İBB bu alanın fonksiyonunu ve emsalini imar planı tadilatı ile değiştirdi; arazi üzerinde konut, ticari alan, alışveriş merkezi ve rezidans yapımına onay verdi.

Bakırköy'de Marmara Forum'un üzerinde bulunan arazi de toplanma alanlarından biriydi. 2008 yılında henüz temeli atılmadan imar planına aykırılık nedeniyle mühürlenен AVM kaçak

duruma düşmüş ancak 2011 yılında açılmıştı. 2016 yılında Marmara Forum Garden Office binası İBB'ye bağışlandı. 7 yıldır kaçak olan AVM İBB'ye şartlı bağış karşılığında yasallaştı.

Zeytinburnu'nda 16/9 kulelerinin bulunduğu arazi de deprem toplanma alanı iken 18 Mayıs 2007 tarihinde TMSF'den AKP'ye yakınlığı ile bilinen Mesut Toprak'a satıldı. İBB bir yıl içinde arazinin emsalini 1'den 2,5'a çıkardı ve fonksiyonunu da değiştirdi.

Ali Ağaoğlu'nun Bakırköy 46 projesi mahkeme tarafından 2013 yılında planlama ve şehircilik ilkelerine aykırı bulundu. İBB'nin daha önce aldığı silüet kararında maksimum yüksek kısıtı (63 metreden 70 metreye çıkarılması) proje için arttırıldı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırladığı planlarla imar usulsüzlükleri yapılan, çoğunluğu kamusal alandaki kent suçu projelere İBB destek verdi. İBB'nin desteklediği projeler arasında Ali Sami Yen Stadı arazisine yapılan Mecidiyeköy Torun Center, Ağaoğlu Maslak 1453, Zincirlikuyu Karayolları arazisine yapılan Zorlu Center, kıyıları halka kapatan Galataport, Haliçport, Kuzey Ormanları'na yapılan ve İstanbul'un kuzeyindeki doğal yaşam alanlarını tahrip eden 3. Köprü, Kuzey Otoyolu ve 3. Havalimanı projeleri var.

Tüm itirazlara rağmen, 3. Köprü'nün inşası için İstanbul'un doğasına, su kaynaklarına ve yaban hayatına geri dönüşü zor zararlar verildi. Kuzey Ormanları'ndaki talan, köprüyle sınırlı değildi. Bir ÇED'i bile olmayan Kuzey Marmara Otoyolu için yüzbinlerce ağaç kesildi. Bağlantı yollarıyla kentin kuzeyi yapılaşmaya açıldı. 2018'in şubat ayında açılacağı ifade edilen 3'üncü Havalimanı için ise 'doğa katliamı'na devam ediliyor. Projesi için üç devlet bankasının dört yılı ana para ödemesiz, toplam 16 yıl vadeli olmak üzere 3 milyar avro kredi açtığı proje, Dünyanın en önemli kuş yollarından birinin ortasına yapılıyor ve bu milyonlarca kuşun ölmesi anlamına geliyor. Orman ve Su İşleri Bakanı Veysel Eroğlu, bir soru önergesine verdiği yanıtta, üçüncü havalimanı için 2 milyon 330 bin 12 ağacın kesileceğini açıklamıştı.

Taksim İstiklal Caddesi'nin değişiminde de İBB'nin etkisi büyük. İBB'nin ve Beyoğlu Belediyesi'nin İstiklal'in dokusuna ilk müdahalesi 2005 yılında ağaçların sökülmesi ile başladı. Bu zaman kadar gelen süreçte meydan ve İstiklal şantiye alanına döndü. Beyoğlu'nun çehresi değişti, ranta kurban olan esnaf caddeden taşınmaya başladı.

Haliç Metro Köprüsü, Süleymaniye silüetine ve çevresindeki tarihi yapılara zarar verdi.

İBB tarafından 2013 yılında yapımına başlanan Tarihi Yarımada'nın silüetini ve ekosistemini bozan Yenikapı Dolgu Alanı yaklaşık 40 milyon dolara mal oldu. Yenikapı Sahili ur gibi ortaya çıkan dolgu alanla yok edildi.

2010 yılında Maltepe Dolgu Alanı'na ilişkin plan tekliğı, İBB Meclis kararı ile kabul edildi. Maltepe Belediyesi, 2012 yılında İBB'nin proje ile ilgili gerekli hukuki prosedürlerin uygulanmadığı gerekçesiyle Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Üsküdar Meydan Projesi kapsamında İBB tarafından denizi doldurmak için kazık çakma işlemi gerçekleştirildi. Mimar Sinan tarafından inşa edilen ve yaklaşık 450 yaşında olan Şemsi Paşa Külliyesi'nin duvarlarında çatlaklar oluştu.

İBB'nin Kabataş İskelesi'ni kapatarak yapmaya çalıştığı Beton Martı projesi de Kabataş'ın kıyı çizgisine, tarihi dokusuna ve silüetine zarar veriyor. Mevcut kapasitesi yeterli olan iskele için mega proje yapıldı. İnşaat aşamasında olan proje nedeniyle ulaşım seferleri durdu, halkın ulaşım hakkını da gasp edildi.

İstanbul Boğazı'na yapılan kazıklı dolgular ile kıyılarda beton yollar genişletildi. Son Belediye Başkanlığı döneminde İstanbul Boğazı'na 7 proje yapıldı. Kazıklama sistemiyle yapılan projelerde Boğaz'da 266 bin 100 metrekairelik dolgu alan oluştu. İstinye ve Tarabya koylarına platformlarla doldurularak tekne-park yapıldı. Bebek, Arnavutköy, Rumeli Hisarı, Beykoz ve Üsküdar'da kazıklı dolgu çalışmaları devam ediyor.

İBB, iktidarın desteklediği gerici cemaat ve vakıflara kaynaklarını sınırsızca açtı. 17-25 Aralık öncesinde Gülen Cemaatine, şimdilerde Ensar Vakfı, TÜRGEV vb. vakıflara son gaz arazi ve bina tahsisleri devam etti. 2016 yılı içinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi 17 binayı kiralayarak Ensar ve TÜRGEV gibi vakıfların hizmetine verdi. Binaların 12 milyon lira yıllık kira maliyeti ise emlak vergileri ile İstanbul halkından sağlanmakta.

Aydınlı, Metal Yapı Konut, Arke ve Vizyonlife şirketlerine Kuru Florya Projesi'nin arazisi TOKİ'ye tarafından verildi. Kuru Florya'yı metrobüse bağlayan Cennet Mahallesi'ndeki alt geçide düzenleme izni verildi. Şirketlerin öngördüğü şekilde yapılan alt geçide "Kuru Florya Yaya Alt Geçidi" adını verildi.

Cemaatçi Via GYO'nun Gaziosmanpaşa'daki KİPTAŞ'ın eski genel müdürlük binası arsasına yaptığı Vialand Veneziaprojesi için 15.11.2013 tarihinde mevcut ruhsatların temel dayanağını oluşturan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nda tadilat yapıldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tadilat dâhilinde projenin emsalini brüt alan üzerinden değil, net alan üzerinden hesaplanmasına karar verdi. Karar İBB Meclisi'nde AKP'li üyelerin oylarıyla onaylanarak imar rantına göz yumuldu.

Via GYO'nun inşaa ettiği Vialand Projesi, Eyüp ve Gaziosmanpaşa Belediyesi sınırları içerisindeki İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne ait 600.000 m2 alana inşa edildi. Şirketle İBB arasında

yapılan ‘kıyak’ anlaşmaya göre arazi 30 yıl boyunca işletildikten sonra İBB’ye devredilecek. Bu 30 yıl içinde İBB toplam Vialand cirosundan yüzde 10,5 alacak.

İstanbul Tuzla’daki Viaport Marina için proje Merkez Mahallesi, 36 pafta 2363-2364 sayılı parsellerin önüne isabet eden alanda inşa edildi. Proje 3621 sayılı Kıyı Kanunu kapsamında denizden doldurma suretiyle elde edilen arazide gerçekleştirildi. Marina projesi yap işlet devret projesi ile cemaatçi bir şirkete verilmiş oldu. Projenin 1/5000lik planını İBB onayladı.

Akasya Alçı Maden Üretim AŞ. Ali Katırcıoğlu’nun Ümraniye’de inşa ettiği Modern East AVM’nin arazisi deprem fay hattının üzerinde bulunduğu ve Küçüksu Deresi’yle burun buruna olduğu için sınırlı bir imar iznine sahip. Ancak proje için İBB’nin 13 Haziran 2008 tarihli raporunda araziyle ilgili kurum ve kuruluş görüşleri bölümünde Afet İşleri Genel Müdürlüğü’nün “arazinin bir kısmının Yerleşime Önlemleri Suni Dolgu Alanı’nda kaldığı” uyarısına rağmen, İBB ve Ümraniye Belediyesi’nin meclisleri Katırcıoğlu’nun plan tadilatlarını ve imar ayrıcalıklarını onayladı. Plan tadilatıyla inşaat alanı 50 bin metrekare arttırılırken, deprem riski taşıyan arazide yapılacak yapılar için sınırsız bodrum katı hakkı tanındı.

Fatih Koleji / Yenibosna: İstanbul Yenibosna Ayamama deresi yanında Hazine arazisi olan ve sel tehdidi, Atatürk Havalimanı yapılaşma sınırı alanı içinde olan 30 dönüm arazi “yeşil alan” olmaktan çıkarılarak Fatih Koleji’ne tahsis edildi. Arazi 201 bin TL’ye 49 yıllığına, yani yıllık 4 bin TL’ye Cemaat okuluna verildi. Ardından imar değişiklikleri gündeme geldi. İBB jet hızıyla plan tadilatını yaptı. Arazide cemaate ait okulun inşa edilmesinin önündeki bütün engeller kaldırıldı. ‘FETÖ operasyonu’ sırasında daha önce İBB’nin Cemaate sağladığı bu okula el konuldu.

Son Belediye Başkanlığı döneminde, 2005 yılında kurulan İSPARK ile İBB; her yol kenarını, her meydanın altını otopark geliri elde edilen mekânlara dönüştürdü. İstanbul genelindeki acil ulaşım yollarının %12’si İSPARK tarafından işgal edildi. İBB iştiraki İSPARK’ta “otopark ücreti ödeyen yurttaşlara verilen fişlerin silinmesiyle” milyonlarca liralık vurgun yapıldığı belirlendi.

Ayrıca, Son Belediye Başkanlığı döneminde en az bütçe ayrılan kesim şiddete uğrayan kadınlar olmuştur. İstanbul’da 34 olan sığınak sayısı artırılmamıştır. Avrupa Konseyi Parlamentosu’nun 1998’de çıkardığı tavsiye kararına göre her 7500 ile 10000 kişi arası nüfus için sığınma evlerinde bir kişinin kalabileceği yer olmalıdır. Oysa ASPB (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı)’nin açıkladığı rakamlara göre, Türkiye’de 132 sığınaktaki toplam kapasite 3402’dir. Yani yaklaşık her 23 bin kişilik nüfus için sığınma evlerinde bir kişinin kalabileceği yer vardır. Türkiye gibi kadına yönelik şiddetin yoğun biçimde yaşandığı bir ülkede, ulaşılabilir sığınak sayısının minimum standardın üzerine çıkarılması gerekir. Fakat Büyükşehir Belediyesi sığınak açma görevini

yerine getirmemiştir. Üstelik, Maçka demokrasi parkında Büyükşehir Belediyesine bağlı özel güvenlik görevlilerinin kadınlara giyimleri nedeniyle şiddet uyguladığı haberleri basına yansımıştır.

Sözü edilen uygulamaların İstanbul gibi bir kente yaşattığı zararların tespit edilmesi ve İstanbul'un yeniden tüm sakinleri için yaşanılır bir kent haline gelmesi için için Meclis Araştırması açılması mutlaka gerekmektedir.